

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 566/2013-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti X. s. r. o., P., zastúpenej advokátkou JUDr. J. B., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/62/2012, za účasti Okresného súdu Piešťany, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti X. s. r. o., na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/62/2012 porušené boli.

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/62/2012 konal bez zbytočných prietahov.

3. Obchodnej spoločnosti X. s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 600 € (slovom šesťsto eur), ktoré jej je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti X. s. r. o., trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. J. B., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 566/2013 z 23. septembra 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti X. s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/62/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 2. marca 2012 okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie sumy 1 151,39 €, pričom z dôvodu nemožnosti jeho vydania pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne bola vec prevedená do registra C.

Sťažovateľka uvádza, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jej právnej veci právoplatne skončené.

Sťažovateľka v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 2 000 € a úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr. 724/13 (doručeným ústavnému súdu 23. októbra 2013), v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Čo sa týka skutkovej a právnej zložitosti sporu ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy, kde súd musí posudzovať, či súčasťou žalovanej pohľadávky nie sú aj plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok.

Procesné úkony vo veci sú opísané vyššie.

V konaní neboli prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. O. s. p.

Zo strany sťažovateľky neboli spôsobené žiadne prietahy v konaní.

Zo strany súdu bolo o návrhu sťažovateľa priebežne konané od podania návrhu 2. 3. 2012 do doručenia návrhu s prílohami odporcovi dňa 10. 5. 2012. V rámci ďalšieho postupu súdu už zostáva vo veci len vytýčiť termín pojednávania, avšak keďže ide o návrh podaný začiatkom roka 2012 a zákonná sudkyňa s ohľadom na množstvo vecí v jej senáte vybavuje veci podľa poradia nápadu, nemohla vo veci skôr vytýčiť termín pojednávania. Sudkyňa má v senáte 670 nevybavených vecí v agende C a P, v ktorých musí konať podľa poradia nápadu s prednostným vybavovaním vecí v prípadoch upravených rozvrhom práce a s poukazom i na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva. S ohľadom na tieto skutočnosti nebolo z objektívnych dôvodov možné vo veci skôr vytýčiť termín pojednávania.

Na záver si dovoľujem poukázať na existenciu systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu tunajšieho súdu väčším počtom sudcov, ktoré vedenie súdu či konajúci sudca nemôžu ovplyvniť nástrojmi, ktorými by sami disponovali na vyriešenie tzv. objektívnych okolností prietáhov.“

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti bol aj tento prehľad procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutého konania:

„- dňa 2. 3. 2012 bol Okresnému súdu Piešťany doručený návrh sťažovateľa na zaplatenie sumy 1.151,39 eur s príslušenstvom, spolu s návrhom bol uhradený súdny poplatok,

- vec bola zapísaná do registra Ro pod sp. zn. 6 Ro/73/2012, pričom vyššia súdna úradníčka dala dňa 24. 4. 2012 úpravu na prevedenie veci do registra C pre nemožnosť vydania platobného rozkazu,

- dňa 27. 4. 2012 bola vec zapísaná do registra C sudkyňi JUDr. J. T. (predtým J.),

- dňa 3. 5. 2012 dal vyšší súdny úradník doručiť návrh s prílohami odporcovi do vlastných rúk, pričom odporca si zásielku prevzal dňa 10. 5. 2012,

- v období od 1. 6. 2012 do 5. 9. 2012 bola vec pridelená sudkyňi Mgr. A. H. z dôvodu, že zákonná sudkyňa bola viac ako 6 týždňov práceneschopná, po ukončení práceneschopnosti zákonnej sudkyne JUDr. J. T. jej bola daná právna vec dňa 5. 9. 2012 opätovne vrátená do jej senátu,

- dňa 23. 1. 2013 bola súdu doručená urgencia sťažovateľa na nekonanie vo veci,

- dňa 17. 10. 2013 sudkyňa vo veci nariadila termín pojednávania na 22. 1. 2014.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujala stanovisko podaním (doručeným ústavnému súdu 11. novembra 2013), v ktorom okrem iného uviedla:

„K vyjadreniu predsedníčky Okresného súdu Piešťany zo dňa 17. 10. 2013 sp. zn. Spr. 724/13 uvádzame len toľko, že systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu Okresného súdu Piešťany väčším počtom sudcov, na ktoré predsedníčka poukazuje, nie sú prijateľným ospravedlnením nekonania zo strany súdu a ako také nemôžu byť na ťarchu sťažovateľa, ktorý sa dlhodobo neúspešne domáha svojich práv na súde.“

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení zo 17. októbra 2013, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde

sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď bude konať nové pojednávanie a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a skutková zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom preskúmaného konania je rozhodovanie o nároku sťažovateľky na úhradu splátok za pripojenie na internet na základe spotrebiteľskej zmluvy uzatvorenej s odporcom. Podľa názoru ústavného súdu takéto spory tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Metodika a postup rozhodovania v týchto veciach je obsiahnutá v stabilizovanej a pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov. Obdobne ústavný súd hodnotí aj sťažnosťou napadnuté konanie, konštatujúc, že jeho doterajší priebeh nemožno pripísať na vrub zložitosti prerokúvanej veci. Napokon ústavný súd poukazuje na to, že ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti neargumentoval tým, že by napadnuté konanie vykazovalo znaky skutkovej alebo právnej zložitosti.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania v procesnom postavení navrhovateľky. Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by bolo potrebné pripísať na jej t'archu v súvislosti s dĺžkou napadnutého konania.

O aktívnom prístupe sťažovateľky v súvislosti s domáhaním sa svojho práva svedčí aj skutočnosť, že na okresnom súde uplatnila sťažnosť na priet'ahy v napadnutom konaní a následne na Krajskom súde v Trnave aj žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti podľa § 67 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

Ústavný súd po oboznámení sa s doterajším priebehom napadnutého konania zistil, že okresný súd okrem nariadenia pojednávania na 22. január 2014 po viac ako jeden a pol roku od začiatku konania v merite veci nevykonal žiadny procesný úkon. Táto skutočnosť podľa názoru ústavného súdu sama osebe svedčí o tom, že napadnuté konanie je poznačené nečinnosťou takej intenzity, ktorá vykazuje znaky zbytočných priet'ahov, a preto v jej

dôsledku došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Argumentáciu ospravedlňujúcu nečinnosť okresného súdu uvedenú vo vyjadrení k sťažnosti a poukazujúcu na „*dlhodobé nedostatočné obsadenie tunajšieho súdu*“ nemohol ústavný súd akceptovať, keďže podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 2 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukazuje predovšetkým na to, že „*nekonaním Okresného súdu v Piešťanoch sa dlhodobo nachádza v stave právnej neistoty*“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 13 C/62/2012, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä skutočnosť, že posudzované konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 600 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní o jej sťažnosti advokátkou JUDr. J. B. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 275,94 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2013